

ДИҚҚАТ!
ЕР ҚОНУНЧИЛИК ҲУЖЖАТЛАРИДА ЯНГИЛИК!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «**ФУҚАРОЛАР ВА ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИНГ МУЛК ҲУҚУҚИ КАФОЛАТЛАНИШИНИ СЎЗСИЗ ТАЪМИНЛАШ БЎЙИЧА ҚўШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА**» 2019 йил 3 августдаги Ф-5491-сон фармойишига мувофиқ 2019 йил 16 ноябряда ВМнинг 911-сонли “**ЖИСМОНИЙ ВА ЮРИДИК ШАХСЛАРНИНГ МУЛК ҲУҚУҚЛАРИ КАФОЛАТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ ҲАМДА ЕР УЧАСТКАЛАРИНИ ОЛИБ ҚўЙИШ ВА КОМПЕНСАЦИЯ БЕРИШ ТАРТИБИНИИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА ДОИР ҚўШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА**” ҚАРОРИ қабул қилинди

ДИҚҚАТ!

ЕР ҚОНУНЧИЛИК ҲУЖЖАТЛАРИДА

ЯНГИЛИК!

Хукумат қарори билан Ер участкалари олиб қўйилиши ва олиб қўйилаётган ер участкасида жойлашган кўчмас мулк объектлари мулкдорларига компенсация бериш тартиби тўғрисидаги низом тасдиқланди.

НИЗОМ бўйича компенсация тўлаш тартиби

1.ер участкасини олиб қўйишга зарурат туғилганда биринчи навбатда ҳокимлик ёки инвестор ва мулкдорлар ўртасида ОАВ иштирокида очиқ муҳокама ўтказилади

2.ҳокимлик ёки инвестор томонидан дастлабки ҳисоб-китоблар амалга оширилади, шунингдек, компенсация бериш учун етарли ресурслар мавжудлиги ўрганилади

3.Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари Кенгашлари томонидан ер участкаси олиб қўйилишидаги фойда ва харажатлар ўрганиб чиқилади, ресурслар етарли бўлганида ҳамда фойда ва харажатлардан устун келган тақдирда ер участкасини олиб қўйиш тўғрисидаги қарор қабул қилинади. Ҳокимликлар ер участкаси олиб қўйиш тўғрисидаги қарор қабул қилишга ваколатли эмас

НИЗОМ бўйича компенсация тўлаш тартиби

**4.олиб қўйилиши режалаштирилаётган ер
участкасидаги кўчмас мулклар баҳоловчи
ташкилот томонидан баҳоланади**

**5.ҳокимлик ёки инвестор ва мулкдорлар
уртасида компенсация тури, миқдори ва
бериш муддати келишилади ва ушбу келишув
нотариал тартибда тасдиқланади**

**6.ҳокимлик ёки инвестор томонидан
мулкдорларга компенсация бериш ишлари
амалга оширилади**

**Келишилган компенсация берилмагунча кўчмас мулклар бузиб
ташланишига йўл қўйилмайди**

Мулкдорларга
келишилган
компенсация
берилганидан
кейинги
харакатлар

1.мулкдор томонидан кўчмас мулк бўшатиб
берилади

2.ҳокимликлар томонидан кўчмас мулкни
бузиб ташлаш тўғрисидаги қарор лойиҳаси
адлия органларига хуроса олиш учун
юборилади

3.адлия органлари компенсация
берилганлиги, уй-жойлар амалда тўлиқ
бўшатилганлиги ва бошқа ҳолатларни
ўрганади ва ўз хуросасини ҳокимликларга
тақдим этади

4.адлия органларининг хуросаси ижобий
бўлган тақдирдагина кўчмас мулкни бузиб
ташлаш тўғрисидаги қарор қабул қилинади

Ер участкалари олиб қўйилиши ва олиб қўйилаётган ер участкасида жойлашган кўчмас мулк объектлари мулқдорларига компенсация бериш тартиби

Олиб қўйиладиган ер участкасида жойлашган кўчмас мулк объектларини бошқа шахсга ўтказишга Келишув имзоланганидан сўнг ташаббускорнинг ёзма розилик хати мавжуд бўлган тақдирда ёки Келишув (Келишувда назарда тутилган тартибда, тарафларнинг розилиги билан ёки суд тартибida) бекор қилинган ҳолларда йўл қўйилади.

Бузиб ташланадиган кўчмас мулк обьектини сотиб олган мулқдор мазкур Низомга мувофиқ тузилган Келишувдан келиб чиқувчи аввалги мулқдорнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари бўйича ҳуқуқий ворис ҳисобланади.

Ер участкалари олиб қўйилиши, кўчмас мулк обьектларини бузиб ташлаш, фуқароларни кўчириш, шунингдек, компенсациялар беришда қонун талаблари ижросини назорат қилиш прокуратура органлари томонидан амалга оширилади.

Мазкур тартиб 2020 йил 1 январдан кучга киради.

13-мавзунинг ўзлаштирилганлик даражасини аниқлаш бўйича тезкор-сўров

1. Уруш холати эълон қилинган жойларда давлат хокимияти ва бошқаруви органларининг хамма вазифалари мудофаа соҳасида жамоат тартиби ва давлат хавфсизлигини таъминлаш мақсадида юқори харбий бошқаруви органлари ихтиёрига ўтади.

Савол: Бу қайси мақсадлар учун мўлжалланган ерларнинг ҳуқуқий ҳолатидаги хусусиятни ифодалайди?

2. Бу ерлар илгариги ердан фойдаланувчилар ихтиёрида қолади, аммо ерга нисбатан уларнинг ҳуқуқлари маълум даражада чегараланган бўлади.

Савол: Бу ерда гап қайси мақсадлар учун мўлжалланган ерлар тўғрисида кетаяпди?

**13-мавзу:
АЛОХИДА МУХОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ҲУДУДЛАР
ЕРЛАРИНИНГ ҲУҚУҚИЙ ҲОЛАТИ (8 соат)**

РЕЖА:

- 1. Алохида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари тўғрисида тушунча.**
- 2. Табиатни муҳофаза қилиш мақсадларига мўлжаланган ерларнинг ҳуқуқий ҳолати**
- 3. Соғломлаштириш мақсадларига мўлжаланган ерларнинг ҳуқуқий ҳолати**
- 4. Рекреация мақсадларига мўлжалланган ерларнинг ҳуқуқий ҳолати**
- 5. Тарихий-маданий аҳамиятга молик ерларнинг ҳуқуқий ҳолати**
- 6. Алохида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари ҳуқуқий ҳолатининг хусусиятлари**

**13-мавзу 1-мавзу:
Алохида мухофаза этиладиган ҳудудлар
ерлари тұғрисида тушунча ва ҳуқуқий
холатининг ўзига хос хусусиятлари**

Р Е Ж А:

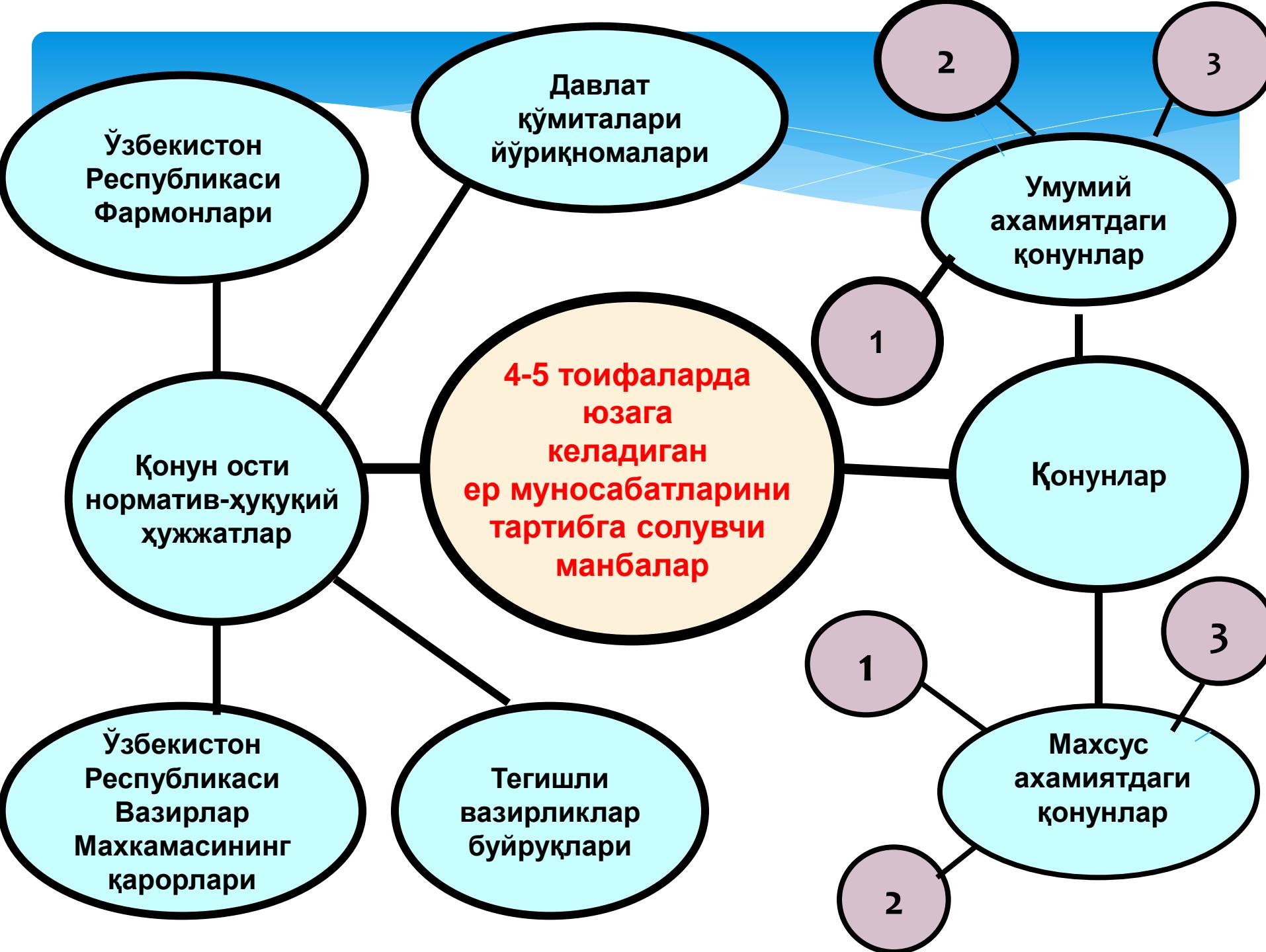
- 1. Алохида мухофаза этиладиган ҳудудлар
ерлари таркиби.**
- 2. Алохида мухофаза этиладиган ҳудудлар
ерлари ҳуқуқий холати тұғрисида тушунча.**

Маъруза машғулотин ўқитиши технологияси модели

Талабалар сони 96	13-Мавзу, 1-маъруза 2 соат
Ўқув машғулотининг шакли	Ахборотли-маъруза
Машғулотнинг режаси:	<ol style="list-style-type: none"> Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари ҳуқуқий ҳолати тўғрисида тушунча. Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари ҳуқуқий ҳолатининг ўзига хос ҳусусиятлари.
Машғулотнинг мақсади:	Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари ҳуқуқий ҳолати тўғрисида тасаввурни шакллантириш.
Педагогик вазифалар:	Ўқув фаолияти натижалари:
<p>1.Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари таркиби тўғрисида тушунча беради.</p> <p>2..Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари ҳуқуқий ҳолати тўғрисида тушунча беради..</p>	<p>1.Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари таркиби тўғрисида тассавур шаклланади..</p> <p>2..Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари ҳуқуқий ҳолати тўғрисида тассавурга эга бўлади.</p>
Ўқитиши услуби ва техникаси	Визуал маъруза, намойиш, ақлий ҳужум,
Ўқитиши воситалари	Доска, слайдлар
Ўқитиши шакли	жамоавий иш
Ўқитиши шарт-шароити	Проектор, компьютер билан жиҳозланган аудитория
Мониторинг баҳолаши	блиц сўров

“МАЪРУЗАНИНГ ТЕХНОЛОГИК ҲАРИТАСИ

Иш босқичлари	Фаолият турлари	
	Таълим берувчи	Таълим олувчилар
1 босқич Ўқув машғулотига кириш 20 дақиқа	Мавзу номи, мақсади, кутилаётган натижаларни, фойдаланиш мажбуриятлари етказилади. Машғулот очик маъруза шаклида олиб борилиши маълум килинади	Тинглайдилар ва ёзib оладилар
2 босқич Асосий қисм 50 дақиқа	2.1. Тарқатма материал тарқатилади мавзу режаси асосий тушунчалар билан танишиб чиқиши таклиф этилади. 2.2. Маъруза слайдлар Power Point тартибида намойиш этилади, хар бир слайд шарҳланади (диаграммалар, жадваллар) Мавзуга жалб қилувчи саволлар берилади. 2..3. Мавзу режалари бўйича хulosалар қилинади. Керакли маълумотларни дафтарда қайд этишлари кераклиги ёдга солинади. 3. Мавзуни ўзлаштирилганлик даражасини аниқлаш мақсадида тезкор сўров ўтказилади.	Ўқидилар Тинглайдилар, жадвал ва диаграммаларни дафтарга ёзib оладилар, саволлар берадилар Талабалар жавоб берадилар
3 босқич Якуний босқич 10 дақиқа	3.1. Мавзу бўйича умумий хулоса қиласи. Мавзунинг касбий фаолиятидаги аҳамияти ва ўрнига талабалар эътиборини қаратади. 3.2. Мустақил иш учун топширик берилади.	Тинглайдилар Топшириқни ёзib оладилар

АЛОХИДА МУХОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ҲУДУДЛАР ЕРЛАРИ ХУҚУҚИЙ ҲОЛАТИНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ МАНБАЛАР

Қонунлар

[Ўзбекистон Республикаси Ер кодекси](#)
(9-боб. 71-75 моддалар)

[Ўзбекистон Республикасин инг қонуни «Мухофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида»](#)
(2004 й. 04.12)

Қонун ости ҳужжатлари

Ўзбеки

АЛОҲИДА МУХОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ҲУДУДЛАР ЕРЛАРИ ҲУҚУҚИЙ ҲОЛАТИНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ МАНБАЛАР

қонунлар

**Ўзбекистон
Республикаси
Ер кодекси**

**Ўзбекистон
Республика
сининг
қонуни
«Ҳайвонот
дунёсини
муҳофаза
қилиш ва
ундан
фойдаланиш
тўғрисида»**

**Ўзбекистон
Республика
сининг
қонуни
“Табиатни
муҳофаза
қилиш
тўғрисида”**

қонун ости хужжатлари

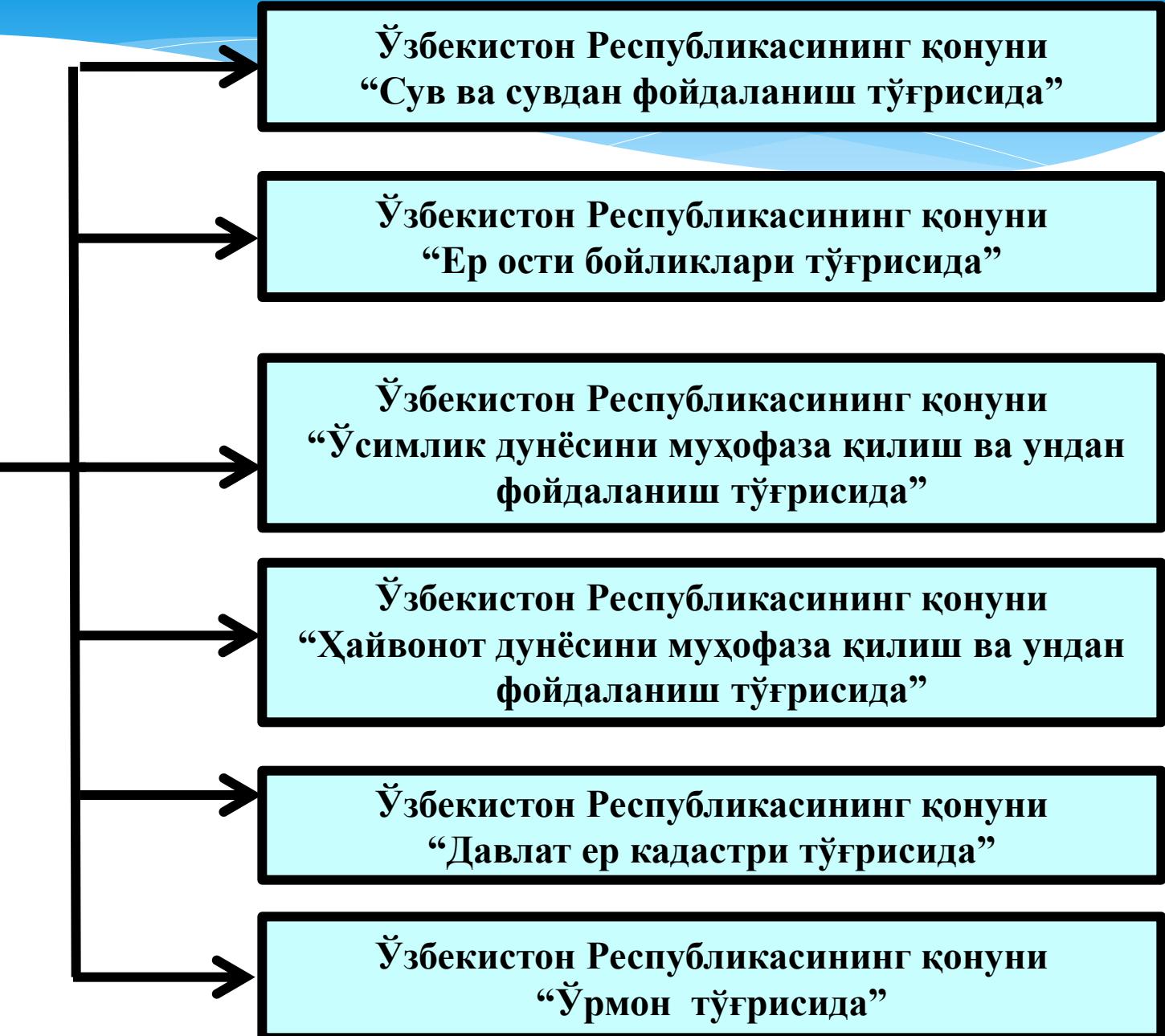
ПФ-5863

**ПФ-
5742**

ВМ-737

ВМ-347

**АЛОҲИДА
МУХОФАЗА
ЭТИЛАДИГАН
ХУДУДЛАР
ЕРЛАРИ
ХУҚУҚИЙ
ҲОЛАТИНИ
ТАРТИБГА
СОЛУВЧИ
ҚОНУНЛАР**

АЛОҲИДА МУХОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ҲУДУДЛАР ЕРЛАРИ ТУШУНЧАСИ

ЕК 9-боби

Ўзбекистон Республикаси ер кодексининг 71-моддасига кўра алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари деганда давлатнинг тегишли органлари томонидан қонунда белгиланган тартибда табиатни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш, рекреация, тарихий-маданий мақсадлар учун ажратиб берилган ер майдонлари тушунилади

МУХОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ҲУДУДЛАР ТУШУНЧАСИ

“Мухофаза этиладиган табиий ҳудудлар
тұғрисида” Үзбекистон Республикаси
қонунининг [4-моддаси](#)

Ернинг ва (ёки) сув кенгликларининг (акваторияларининг) устувор экологик, илмий, маданий, эстетик, рекреация ва санитария-соғломлаштириш аҳамиятига молик бўлган, хўжалик мақсадидаги доимий ёки вақтинча фойдаланишдан тўлиқ ёки қисман чиқарилган участкалари мухофаза этиладиган табиий ҳудудлар ҳисобланади.

РЕСПУБЛИКА ЕР ФОНДИ ТАРКИБИДА МУХОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ТАБИЙ ҲУДУДЛАРГА БИРИКТИРИЛГАН ЕРЛАР САЛМОГИ

Миллий хисобот 2019 й

Ўзбекистон республикаси Ер кодексининг 8-
моддасига кўра **табиатни муҳофаза қилиш,**
соғломлаштириш, **рекреация** мақсадларига
мўлжалланган ва тарихий-маданий аҳамиятга молик
ерлар республикамиз ер фонди тизимида алоҳида ва
мустақил 2 та тоифани ташқил этади. Ушбу тоифалар
ерларининг умумий майдони 725.9 минг гектарни ёки ер
фондининг 1.63 %ни ташкил этади. Алоҳида муҳофаза
этиладиган табиий ҳудудлар ҳуқуқий ҳолати Ўзбекистон
республикасининг бир қатор қонунлари ҳамда қонун ости
хужжатлари билан тартибга солинади.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЕР ФОНДИНИНГ ТОИФАЛАРИ БЎЙИЧА ТАҚСИМЛАНИШИ
ТАҲЛИЛИ**

Т/р	Ер фондининг тоифалари	Умумий ер майдони, минг га		% ҳисобида	
		01.01. 2018 й.	01.01. 2019 й.	01.01. 2018 й.	01.01. 2019 й.
1	Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар	20261,6	20236,3	45,13	45,08
2	Аҳоли пунктларининг ерлари	221,2	221,4	0,49	0,49
3	Саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ва бошқа мақсадларга мўлжалланган ерлар ерлар	857,1	866,3	1,91	1,93
4	Табиатни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш ва рекреация мақсадларига мўлжалланган ерлар	704,4	710,4	1,57	1,58
5	Тарихий-маданий аҳамиятга молик ерлар	14,3	14,5	0,03	0,03
6	Ўрмон фонди ерлари	11153,3	11199,5	24,84	24,95
7	Сув фонди ерлари	833,7	836,9	1,86	1,87
8	Заҳира ерлар	10846,8	10807,1	24,16	24,07
	Жами ерлар:	44892,4	44892,4	100.0	100.0

**Табиатни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш ва рекреация мақсадларига
мўлжалланган ерларнинг Қорақалпоғистон Республикаси,
Тошкент шаҳри ва вилоятлар бўйича тақсимланиши**

(минг га, хисобида)

Т/р	Республика, шаҳар ва вилоятларнинг номи	Умумий сар майдони	Экин сриар	Кўп йиллик дараҳтзорлар					Пичанзорлар	Яйлошлар	Жами юншок хўжалик ериари	Ўрмонзорлар	Бошқа ерлар	
				Жами	боялар	узумзорлар	тутзорлар	менали кўчагаторлар ва бошқа дараҳтзорлар						
1	Қоракалпоғистон Республикаси	628,7	0,1								0,1			628,6
2	Андижон	0,6		0,1	0,1						0,1	0,1	0,4	
3	Бухоро	0,1												0,1
4	Жиззах	70,5								11,3	11,3	0,2	59	
5	Қашқадарё	0												
6	Навоий	8,5								8,3	8,3		0,2	
7	Наманган	0,3		0,1	0,1						0,1		0,2	
8	Самарқанд	0,1												0,1
9	Сурхондарё	0,2												0,2
10	Сирдарё	0,1												0,1
11	Тошкент	0,4									0,2	0,2		
12	Фарғона	0,3												0,3
13	Хоразм	0,3	0,1								0,1		0,2	
14	Тошкент ш.	0,3												0,3
	ЖАМИ:	710,4	0,2	0,2	0,2					19,6	20	0,5		689,9

Тарихий-маданий аҳамияттга мөлник срлар

(минг га.хисобида)

Т/р	Республика, шаҳар ва вилоятларнинг номи	Учунай ёр майдони	Экин срлар	Кўп йиллик дарахтзорлар				Бўз срлар	Пичинчлар ва яйложлар	Жами кишюк хўжалик срлари	Боғса срлар	
				инеи	боялар	узвеорлар	тутзорлар					
1	Коракалпогистон Республикаси	2,8										2,8
2	Андижон	0,1										0,1
3	Бухоро	0,5										0,5
4	Жиззах	1,8										1,8
5	Кашқаларё	2,5								0,1	0,1	2,4
6	Навоий	0,8										0,8
7	Наманган	2,5										2,5
8	Самарқанд	0,4										0,4
9	Сурхондарё	0,5										0,5
10	Сирдарё	0										0
11	Тошкент	2										2
12	Фарғона	0										0
13	Хоразм	0,1										0,1
14	Тошкент ш.	0,5										0,5
ЖАМИ:		14,5								0,1	0,1	14,4

МУХОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ҲУДУДЛАР ТОИФАЛАРИ

“Мухофаза этиладиган табиий ҳудудлар
тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси қонунининг
[5-моддаси](#)”

Мухофаза этиладиган табиий ҳудудлар белгиланган мақсади ва режимига қараб қуйидаги тоифаларга бўлинади:

- давлат қўриқхоналари;
- мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари;
- табиат боғлари;
- давлат табиат ёдгорликлари;
- айrim табиий обьектлар ва мажмуаларни сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун мўлжалланган ҳудудлар;
- мухофаза этиладиган ландшафтлар;
- айrim табиий ресурсларни бошқариш учун мўлжалланган ҳудудлар.

Табиатни мұхофаза
қилиш мақсадларига
мүлжалланған ерлар

Тарихий-маданий
аҳамиятга молик
ерлар

**Алоқида
мұхофаза
этиладиган
худудлар
таркибидаги
ерлар**

Соғломлаштириш
мақсадларига
мүлжалланған
ерлар

Рекреация
мақсадларига
мүлжалланған ерлар

**Алоҳида
муҳофаза
этиладиган
худудлар
таркибидаги
ерлар
тушунчаси
(ЕКнинг 9-боб
71 моддаси)**

Табиатни муҳофаза қилиш мақсадларига мўлжалланган ерлар жумласига давлат қўриқхоналари, миллий ва дендрология боғлари, ботаника боғлари, заказниклар, табиат ёдгорликларининг белгиланган тартибда корхоналар, муассасалари ва ташкилотларга маҳсус мақсадлар учун берилган ерлари киради

Соғломлаштириш мақсадларига мўлжалланган ерлар жумласига табиий шифобахш омилларга эга бўлган, касалликларнинг олдини олиш ва даволашни ташкил этиш учун қулай, белгиланган тартибда тегишли муассасалар ва ташкилотларга доимий фойдаланишга берилган ер участкалари киради

Рекреация мақсадларига мўлжалланган ерлар аҳолининг оммавий дам олиши ва туризмни ташкил этиш учун тегишли муассасалар ва ташкилотларга берилган ерлар

Тарихий-маданий аҳамиятга молик ерлар жумласига тарихий-маданий қўриқхоналар, мемориал боғлар, мозорлар, археология, тарих ва маданият ёдгорликларининг тегишли муассасалар ва ташкилотларга доимий фойдаланишга берилган ерлар

АЛОХИДА МУХОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ХУДУДЛАР ЕРЛАРИ ХУҚУҚИЙ ХОЛАТИДАГИ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАР

Алохида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари мамлакатимиз ер фондида мустақил 2 та тоифани ташқил этиб, маҳсус белгиланган мақсадда, тегишли вазифаларни бажариш учун хизмат қиласди

Ушбу тоифаларга ерлар табиатнинг табиий, эстетик, шифобаҳш, маданият, архитектура омилларига эга бўлган ҳудудларидан ажратиб берилади

Алохида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерлари хўжалик мақсадларида фойдаланилмайди

Бу тоифа ерлардан ва унинг атрофида жойлашган ерлардан фойдаланиш ва муҳофаза этишининг алохида хуқуқий тартиби белгиланади

Бу ерларни бошқарувчи органлар турли-туманлиги билан ажралиб туради. Алохида муҳофаза ҳудудлари нафақат давлат органлари, балки жамоат органлари билан хам бошқарилиши мумкин

Ўтилган мавзуни тақорорлаш бўйича саволлар:

- 1. Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар
ерлар тушунчаси нимани англатади?**
- 2. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар
тушунчаси нимани англатади?**
- 3. Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар
ерларида юзага келган муносабатлар қайси
қонунчилик ҳужжатлари билан тартибга
солинади?**

МАВЗУНИ МУСТАҚИЛ ЎЗЛАШТИРИШ УЧУН ТОПШИРИҚ:

- 1. Ер кодекси шархларидан 9-боб “Алохидада мухофаза этиладиган ҳудудлар ерлари” билан боғлиқ меъёрларни мустақил ўқиб чиқиш ва ўзлаштириш.**
- 2. Ўзбекистон Республикасининг “Мухофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида” қонуни мазмунини билан танишиш.**